

E. U. de Enfermería (Pontevedra)

Presentación

A Escola Universitaria de Enfermería de Pontevedra é un centro público adscrito á Universidade de Vigo e dependente da Deputación de Pontevedra.

A Enfermería como ciencia da saúde ten por obxecto o estudo do coidado integral do ser humano. O título de Grao en Enfermería ten una duración oficial de 4 anos. Está integrado na rama de Ciencias da Saúde e capacita para o exercicio da profesión regulada de enfermería formando profesionais cunha preparación científica e humana necesaria para atender as necesidades de saúde e coidados das persoas sas ou enfermas ao longo da súa vida, das familias e da comunidade nos distintos niveis de atención sanitaria.

Localización e contacto

Dirección

Escola de Enfermería de Pontevedra. Uvigo

Calle de Joaquín Costa, 41, 3

6002 Pontevedra

886211900

Administración

Teléfono: 886211900

e-correo: secenfpo@uvigo.es

Horario Atención ó Público: 9.00-14 horas

Conserxería: Teléfono: 886211900

Web: enfermeria.depo.es

Dende centros Uvigo:

http://www.uvigo.es/uvigo_gl/Centros/pontevedra/enfermeria.html

Dende Grados Uvigo:

http://webs.uvigo.es/vicprof/index.php?option=com_content&task=view&id=1497&Itemid=572

Comunicación

A cidade de Pontevedra está comunicada cos principais núcleos urbanos galegos, peninsulares e mesmo internacionais.

A autopista do Atlántico (AP-9) atravesa de norte a sur todo o territorio da comunidade autónoma galega desde A Coruña a Santiago de Compostela, Pontevedra, Vigo e Portugal.

A autovía do Salnés comunica Pontevedra con Sanxenxo e O Grove.

A autovía das Rías Baixas enlaza O Porriño coa autovía do norte de Portugal.

A autovía do noroeste conecta a cidade con Madrid, Barcelona e o resto da meseta.

Pontevedra está comunicada coas capitais de Galicia:

☐ N-550 une A Coruña co Porriño

☐ N-541 é a principal vía interior, pasando por Ourense

☐ C-550 percorre a costa, desde Fisterra ata Tui

Transportes

Vialia Estación de tren Pontevedra

Avenida Eduardo Pondal, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 851 313 ()

Estación de Autobuses de Pontevedra

Rúa da Estación, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 852 408 ()

Horarios

Estación de Autobuses ☐ CHOP- Montecelo

De luns a venres, 7:40☐8:45 ☐ 9:45 (inverno)☐ :50 (verán)☐10:10☐11:10☐ 2:15☐12:45☐ 14:40

Por avión

Os aeroportos de Peinador en Vigo e Lavacolla en Santiago de Compostela atópanse a tan só 30 e 45 minutos de Pontevedra respectivamente pola autopista do Atlántico (AP-90).

Aeroporto de Peinador

Avenida do Aeroporto, s/n, Vigo

986 268 200

Aeroporto de Lavacolla

Estrada Santiago-Lugo km 11

Lavacolla, s/n, Santiago de Compostela

981 547 500

Como chegar á rúa Joaquín Costa, 41, 36001 Pontevedra

1,1 km ☐ aprox. 3 minutos

1. Diríxete cara ó sur, na rúa Calvo Sotelo, cara á rúa do Gorgullón, avanza 240 m.
2. Na rotonda toma a terceira saída en dirección á avda. Eduardo Pondal e avanza 750 m.
3. Na rotonda toma a primeira saída en dirección á rúa Uxío Novoneyra e avanza 130 m.
4. Xira á dereita cara á rúa Joaquín Costa e avanza 9 m.

Web do centro

<https://enfermeria.depo.gal/presentacion>

Equipo directivo

Director: Miguel Ángel Piñón Cimadevila.

Subdirectora: María Paz Diéguez Montes.

Secretaria académica: María Teresa Hermo Gonzalo.

Delegado da Universidade: Rafael Durán Barbosa.

Profesorado

<https://www.uvigo.gal/estudar/que-estudar/estudos-grao/grao-enfermaria-p51g140v01>

Alumnado

Outra información para o alumnado

Servicio de asesoramento e promoción do alumnado

Servicio de apoio al empleo

[Cursos para](#) alumnado

Actividades deportivas

Actividades culturais

Actividades de voluntariado e cooperación

Seguro escolar e de accidentes

Residencias

Accesos rápidos para alumnado

Accesos rápidos en la Universidad de Vigo

Acceso e admisión

<https://www.uvigo.gal/es/estudiar/gestiones-estudiantes/matriculate/matricula-grados>

<https://www.uvigo.gal/estudar/que-estudar/estudos-grao/grao-enfermaria-p51g140v01>

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O desenvolvemento da profesión de enfermaría contribúe a promover, protexer e mellorar a saúde, a seguridade e o benestar da poboación, previr as enfermidades e as súas consecuencias así como favorecer a sostibilidade do sistema sanitario. Con estes obxectivos nace o novo Grao en Enfermaría impartido nos tres campus da Universidade de Vigo.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 50 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude colaborativa e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, e madurez persoal.

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
P51G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
P51G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
P51G140V01104	Enfermaría comunitaria I	1c	6
P51G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
P51G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
P51G140V01107	Fundamentos de enfermaría	2c	9
P51G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Anatomía humana: Anatomía humana**

Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	P51G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Piñón Esteban, Miguel Ángel			
Profesorado	Piñón Esteban, Miguel Ángel			
Correo-e	mpinon@hotmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A anatomía abarca todas aquelas ramas do coñecemento nas que compete o estudo da estrutura do corpo. A materia de Anatomía dentro dos estudos de grao de Enfermería ten unha relevancia especial xa que abarca o estudo das diferentes partes do corpo (anatomía rexional ou topográfica), da función dos sistemas (anatomía sistemática), da arquitectura dos tecidos (histoloxía), das células (citoloxía) e dos períodos de desenvolvemento do individuo prenatal (embrioloxía) e postnatal (ontoxenia). O estudante de enfermaría debe comprender que o coñecemento da anatomía lle é necesario para unha boa práctica da enfermaría, xa que será incapaz de examinar a un paciente con eficacia e recoñecer as súas anormalidades sen un perfecto coñecemento do individuo normal.			

Competencias

Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	B1	C1	D1 D3 D7
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e*topografica aplicada aos diversos sistemas que integran o ser humano	B2 B3	C1	D4 D7 D9 D11
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9

Contidos

Tema

CITLOGÍA

	Definición de célula Historia da célula Estrutura celular Características funcionais
2. EMBRIOLOGÍA	Introdución Meiosis Gametogénesis Gametos. Fecundación Segmentación Blástula: blastocele, trofoblasto, embrioblasto, fase final da segmentación Desenvolvemento embrionario
3. HISTOLOXÍA	Definición Tipos tecidos Matriz extracelular: tipos, funcións Tecido epitelial Tecido conectivo Tecido muscular Tecido nervioso
4. CONCEPTOS DE ANATOMÍA HUMANA: CONCEPTOS BÁSICOS, POSICIÓN ANATÓMICA, PUNTOS DE REFERENCIA	Pel: definición, histoloxía da pel, capas da pel, rexeneración dermoepidérmica, Anejos da pel: pelo, uñas, glándulas sebáceas, glándulas sudoríparas, glándulas ceruminosas Graxa corporal: tipos e localización, graxa parda Cavidades corporais: dorsal (cranial, espinal), ventral (torácica, abdominopélvica). Cavidade torácica: Diafragma (morfoloxía, función, inervación), cavidade pleural (neumotórax, derrame pleural. Mediastino: superior, medio e inferior. Timo. Cavidade abdominal. Cavidade pélvica. Retroperitoneo Posición anatómica: plano sagital, plano coronal, plano axial, Terminos anatómicos e puntos de referencia (visión anterior e posterior). Rexións do abdome. Anatomía topográfica: láminas e modelos anatómicos

5. APARELLO LOCOMOTOR

5.1 ÓSOS

Divisións do esqueleto: axial e apendicular.

Tipos de ósos. Características morfolóxicas de cada óso
Cráneo: suturas, seos paranasais, articulacións, peculiaridades do cráneo fetal

Ósos da cara: articulacións, órbitas oculares, fracturas de ósos faciais
Óso hioides

Columna vertebral: vertebrae cervicais, dorsais, lombares e sacras,
articulacións vertebrais, atlas e axis.

Tórax: esternón e costelas

Extremidade superior: escápula, humero, cubito, radio, articulacións,
cintura escapular, ósos de mánoa

Extremidade inferior: cintura pélvica, fémur, rótula, morna, peroné,
estreito superior e inferior da pelvis (importancia non parto), ósos do tarso e pé.

5.2 MÚSCULOS

-Estrutura do musculoesquelético: Aponeurosis, vainas tendinosas. Tipos de músculos. Insercións musculares

-Accións musculares: agonista, antagonista, sinérxicos, fijadores. Pancas

-Morfoloxía e función de:

- músculos da expresión facial
- músculos da masticación
- músculos que moven a cabeza
- músculos do tórax
- músculos da parede abdominal
- músculos das costas: Trapecio.

Nervio espinal. Musculo dorsal ancho

- músculos do chan da pelvis.

Triángulo urogenital. Triángulo anal.

Debilidade do chan pélvico.

Fisioterapia do chan pélvico, exercicios de Kegel

- músculos do membro superior: cintura escapular (morfoloxía de cada músculo e función). Pectoral maior. Inervación. Músculos que moven o brazo. Manguito dos rotadores (ombreiro doloroso). Músculos que moven o antebrazo. Músculos de boneca e man extrínsecos e intrínsecos

Nervio radial: ramas motoras. Nervio cubital. Síndrome de túnel carpiano

-Músculos do membro inferior: Músculos que moven coxa e perna (morfoloxía, función e inervación). Inxección intramuscular. Lesión de aductores.

-Músculos que moven a perna. Pata de ganso. Oco poplíteo. Músculos que moven o pé: intrínsecos e extrínsecos. Tendón de Aquiles. Aponeurosis plantar.

Postura ergonómica. Coidado da ergonomía no traballo diario de Enfermaría: quirófano, consulta, planta

5.3 ARTICULACIÓN

Clasificación estrutural e funcional

Articulacións fibrosas: sindesmosis, suturas, gonfosis

Articulacións cartilaxinosas

Articulacións sinoviais

Articulacións uniaxiais, biaxiais e multiaxiais

Compoñentes, función, luxación de:

- Articulación do ombreiro
- Articulación do codo
- Articulacións radiocarpianas
- Articulacións mano
- Cadeira
- Xeonllo: exploración de ligamentos
- Nocello
- Articulacións vertebrais: compoñentes, función

6. SISTEMA *CARDIOCIRCULATORIO	<p>6.1 CORAZÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> -Corazón -Anatomía topográfica do corazón -Cubertas do corazón -Sistema circulatorio -Paredes cardíaca -Cavidades cardíacas e septos -Válvulas cardíacas -Movimentos cardíacos -Ruídos cardíacos. Soplos -Fluxo de sángrrea -Sistema de condución do corazón <p>6.2 ARTERIAS E VEAS</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tipos de vasos sanguíneos. Estrutura dos vasos sanguíneos. Capas. -Tipos de arterias. Anastomosis vasculares -Capilares. -Tipos de veas. Varices. Anastomosis venosas.
7. APARELLO RESPIRATORIO	<p>Funcións: intercambio gaseoso, distribución e quecemento do aire. Humidificación. Regulación do PH.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tracto respiratorio inferior -Tracto respiratorio superior
8. APARELLO DIXESTIVO	<p>Papel do sistema dixestivo :dixestión mecánica, dixestión química</p> <ul style="list-style-type: none"> -Órganos do sistema dixestivo. Anatomía topográfica -Paredes do tracto gastrointestinal: capas, variacións nas capas en cada zona do tubo dixestivo (esófago, estomago, duodeno, intestino delgado, intestino groso) -Boca: estruturas -Faringe: deglución -Esófago: localización, estrutura, función -Estómago -Intestino delgado -Intestino groso <p>HIGADO:</p> <ul style="list-style-type: none"> -localización, morfoloxía e subdivisiones PANCREAS -Localización, morfoloxía e zonas
9. APARELLO XÉNITO-URINARIO	<p>SISTEMA REPRODUTOR FEMININO</p> <ul style="list-style-type: none"> -Funcións: reprodución, produción de gametos, nutrición e protección do feto durante o seu desenvolvemento e tras o nacemento - Estrutura: órganos esenciais e accesorios <p>SISTEMA REPRODUTOR MASCULINO</p> <ul style="list-style-type: none"> -Localización topográfica. -Órganos esenciais, órganos accesorios <p>APARELLO URINARIO</p> <p>Morfoloxía e órganos que o constitúen</p>
10. SISTEMA ENDOCRINO	<ul style="list-style-type: none"> -Funcións do sistema endocrino -Comparativa entre o sistema endocrino e o sistema nervioso -Organos diana -Principais glándulas endocrinas.Hormonas Hipofisis Tiroides Glandulas paratiroides Glanduals suprarrenales. Outras glandulas endocrinas
11. ÓRGANOS DOS SENTIDOS	<ul style="list-style-type: none"> -Receptores sensoriais. -Sensacións da pel -Receptores de estiramento -Sentido do olfacto -Sentido do gusto -Sentido do oído e do equilibrio: oído, audición e equilibrio -Visión: o ollo. Capa fibrosa, capa vascular, capa interna. Globo ocular.

12. SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO	12. SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL -Funcións xerais do SNC -Cubertas do encéfalo e a medula espinal -Líquido cefalorraquídeo -Médula espinal -Encéfalo -Cerebro: estrutura e especialización SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO -orixe embrionaria. Función - subdivisiones: somático, autónomo ou vexetativo, nervios periféricos - Sistema Nervioso Periférico Somático
---	--

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	66	99	165
Seminario	12	42	54
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Presentación	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas por parte do profesor dos temas do Programa con apoio audiovisual.
Seminario	Clases interactivas para reforzo e complementación dos contidos teóricos da materia. Inclúen demostracións con modelos anatómicos desmontables, ilustracións e indicacións para realización de debuxo anatómico. Incidirase en localización anatómica en modelos e atlas. Inclúe disección e demostración anatómica en corazón porcino e outras vísceras animais. Planificación de traballos monográficos asignados asignados de forma individual ou grupal. En tres dos seminarios contarase coa presenza de especialistas pertencentes a universidades nacionais e europeas. SEMINARIOS WEB: Presentación en liña que se realiza a través de Internet en tempo real. No caso de que o relator da universidade estranxeira non sexa hispanohablante, a interacción co mesmo será en inglés.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Nos seminarios traballárase con modelos anatómicos, tecido óseo real e vísceras animais. Igualmente planificaranse ademais dos traballos grupales, aqueles individuais ou actividades de debuxo anatómico, para cuxos efectos se dispensará atención personalizada.
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	A avaliación dos seminarios realizarase mediante a observación sistemática do comportamento e participación do alumnado (5%) e pola resposta a preguntas curtas ou figuras relacionadas cos contidos impartidos no mesmo e que serán expostas nos minutos finais da sesión (15%).	20	B1 C1 D1 B3 D2 B5 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos teóricos adquiridos polo alumno/a en as leccións maxistras e nos seminarios será obxecto de avaliación cun exame test de resposta simple entre catro opcións. Cada tres respostas erróneas restan un acerto. Será necesaria obter máis do 50% da puntuación para superar a proba. A superación desta proba, é necesaria para aprobar a materia. Realizaranse dúas probas ao longo do curso. A primeira proba levarase a cabo nas seguintes datas: Na primeira oportunidade: o 13 de Novembro de 2020 ás 16h (Temas 1-6) (30%) Na segunda oportunidade terá lugar o 02 de Xullo de 2021 as 16h	30	B2 C1 D1 D3

Exame de preguntas obxectivas	Os contidos teóricos adquiridos polo alumnado nas leccións maxistras e nos seminarios será obxecto de avaliación cun exame test de resposta simple entre catro opcións. Cada tres respostas erróneas restan un acerto. Será necesaria obter máis do 50% da puntuación para superar a proba. A superación desta proba, é necesaria para aprobar a materia. Realizaranse dúas probas ao longo do curso. A segunda proba levarase a cabo nas seguintes datas: Na primeira oportunidade: o 21 de xaneiro 2021 ás 16h (35%) (resto do temario) Na segunda oportunidade terá lugar o 02 de Xullo de 2021e ás 16h	35	B1 C1	D1 D3 D4
Presentación	Presentación e exposición pública dos traballos individuais ou grupais asignados. Entrega de traballos ou debuxos anatómicos asignados de forma individual ó por grupos. Será necesaria obter máis do 50% da puntuación total relativa a esta proba. A superación da mesma, é necesaria para aprobar a materia	15	B4 B5	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia aos seminarios é obrigatoria para poder ser avaliados. Unicamente permitirase a ausencia xustificada documentalmente nunha sesión de dúas horas.

As preguntas ou figuras asociadas aos contidos de cada seminario deberán ser entregadas ao finalizar o mesmo. Para superar a materia ha de obterse polo menos o 50% da cualificación global, sendo necesario alcanzar polo menos o 50% da puntuación outorgada ao exame de preguntas obxectivas e á presentación de traballos. Publicaranse as datas oficiais dos exames na páxina web da Escola Universitaria de Enfermaría de Pontevedra As cualificacións serán publicadas na plataforma FAITIC.O alumnado matriculado por segunda ou sucesivas veces para acollerse a unha avaliación única final, o alumno/a deberá solicitalo ao coordinador da materia antes do xoves 8 de Outubro, mediante a presentación de alegacións xustificadas que lle impidan adherir un sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PATTON Kevin, THIBODEAU Gary A, **Anatomía y Fisiología**, 8, Elsevier, 2013

NETTER Frank H, **Atlas de Anatomía Humana**, Elsevier, 2019

NETTER Frank H, **Cuaderno De Anatomía Para Colorear**, 2, Elsevier, 2019

PAULSEN, WASCHKE, **Sobotta. Atlas de anatomía humana**, 24, Elsevier, 2018

LIPPERT H, **Anatomía con orientación Clínica para estudiantes**, Marban, 2013

Bibliografía Complementaria

SAE, **Teminología anatómica internacional**, 1, Panamericana, 2001

GILROY, MACPHERSON, ROSS, **Prometheus. Atlas de Anatomía**, 2, Panamericana, 2013

MOORE, DAILEY, AGUR, **Anatomía con orientación clínica para estudiantes**, 8, Wolters Kluwer, 2018

SCHÜNKE M./SCHULTE E./SCHUMACHER U, **Colección Prometheus. Texto y Atlas de Anatomía**, 3, Panamericana, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una

planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para a profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase (salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

· Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

· Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

· Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

· Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

· Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

· Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

· A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

· Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

· Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

· As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer

que o estudiantado manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

- Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic
 - Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.
 - Difundirase e comunicarse ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia
 - Difundirase e comunicarse ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología**

Materia	Psicología: Psicología			
Código	P51G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Sánchez Radío, Silvia Esther			
Profesorado	Sánchez Radío, Silvia Esther			
Correo-e	silvest55@hotmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia forma parte da formación básica que permitirá ao estudiantado de enfermería un acercamento a psicología como estudo científico do comportamento e a súa contribución ao proceso de saúde- enfermidade e calidade de vida das persoas. O que facemos e experimentamos (pensamentos e afectos) constitúen factores fundamentais do noso comportamento. A psicología como ciencia e a profesión que aportará uns coñecementos relevantes para unha mellor e máis longa vida. A comprensión dos procesos psicolóxicos sirven de base para o desenvolvemento de competencias relacionadas coa materia e coa enfermería, coñecementos necesarios que lle capaciten para integralos na prestación dos coidados integrais as persoas ante ás diferentes situacións de saúde-enfermidade. Igualmente se capacitará para establecer e realizar unha relación comunicativa eficaz coa persoa enferma, familia e grupo, tamén se describen os problemas psicolóxicos asociados a situacións especiais: a enfermidade crónica aguda, as reaccións a enfermidade irreversible, así como os aspectos psicosociais a hospitalización, respostas de afrontamento a enfermidade e cómo xestionar os diferentes tipos de perda.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación

D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións coa enfermaría.	A1	B4	C9	D1
	A2	B7	C10	D2
	A3	B8	C12	D3
	A4	B9	C14	D4
	A5	B11	C50	D7
		B17		D9
				D11
Ser capaz de aplicar o pensamento científico a vida cotidián e laboral.	A3		C50	D1
	A4			D2
	A5			D3
				D4
				D7

Contidos	
Tema	
1. Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial:	<p>Introducción. Aproximacións ao estudo da persoa.</p> <p>A psicoloxía como ferramenta básica para enfermaría.</p> <p>A Psicoloxía científica.</p> <p>Principais escolas da psicoloxía.</p> <p>Tendencias que formaron a psicoloxía actual. Bases psicolóxicas da conduta. A estrutura do sistema nervioso e funcións psíquicas.</p> <p>Cerebro,cognición e conduta.</p> <p>A psicoloxía no ámbito da enfermaría.</p>
2. Identificación dos fenómenos psicosociais:	<p>Sensación e percepción. Umbrais sensoriais. Cómo organiza o cerebro a información sensoria. IA percepción. A intelixencia. teorías. Intelixencia emocional.</p> <p>Motivación e emoción. Teorías explicativas. Frustración e conflito.</p> <p>Pensamento e linguaxe.</p> <p>Introducción. Concepto de pensamento. Razonamento, solución de problemas, formación de conceptos. Relación entre pensamento e linguaxe. Papel do linguaxe no comportamento humano. Memoria e olvido</p> <p>Introducción. definición de memoria. Tipos de memoria.Bases biolóxicas da memoria. Alteracións da memoria. Exploración da memoria.Memoria e envellecemento. O olvido.</p> <p>Motivación.Clasificación dos motivos. Modelos teóricos. Afectividade, sentimentos e emocións. Relación entre emoción e conduta.</p> <p>Psicoloxía da personalidade.</p> <p>Introducción Concepto de personalidade. Funcións da personalidade.</p> <p>Estudio da personalidade. Teorías da personalidade. Resiliencia. Avaliación da personalidade.</p> <p>Aprendizaxe.Paradigmas básicos do aprendizaxe.</p> <p>Conductas aprendidas. Tipos de aprendizaxe. Indefensión aprendida.</p> <p>Aplicacións prácticas das teorías do aprendizaxe. Ansiedade e o estrés como compoñentes básicos do enfermar. Tipos de axentes estresantes.</p> <p>Síndrome de estrés profesional. Métodos de afrontamento o estrés.</p> <p>Diagnósticos NANDA.</p>
3. Habilidades básicas de comunicación eficaz	<p>A comunicación. Normas para unha comunicación eficaz en enfermaría.</p> <p>Formas, métodos e perturbacións. A comunicación persuasiva, non verbal.</p> <p>Barreiras. Asertividade. escoita activa. Actitudes que favorecen a escoita activa. Habilidades da comunicación interpersonal. A comunicación en enfermaría. Técnicas de comunicación e relación de axuda. A comunicación de malas noticias. Diagnósticos NANDA.</p>
4. Fases do desenvolvemento evolutivo desde o punto de vista psicosocial:	<p>Psicoloxía evolutiva.</p> <p>Principais autores/as. Etapas. Infancia.O apego. O xogo. Adolescencia, período de búsqueda da identidade. Idade adulta.Vellez. Soedade e saúde.</p> <p>Afrontamento e adaptación o cambio.</p>

5. Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	A enfermidade e o seu impacto psicolóxico. Representación mental da enfermidade. Enfermidade crónica e aguda. Estratexias de afrontamento. Papel da enfermaría. Aspectos psicosociais da hospitalización. Características psicolóxicas da persoa enferma. Respostas ante a enfermidade e a hospitalización. O Hospital como escenario ameazante. Características psicolóxicas das enfermidades de cancro, crónica, diabetes, hipertensión. Respostas de afrontamento. Modelos cognitivos-conductuais de aplicación o medio hospitalario.
6. Aspectos psicolóxicos das persoas usuarias nos cuidados de saúde:	Mecanismos psicolóxicos da curación. Psicoterapia. Concepto. Principios elementais da psicoterapia. Clasificacións. Grupos de autoaxuda. Características dos grupos de autoaxuda. Implicación emocional da profesional de enfermaría. Apoio psicoemocional ao paciente e a familia. A relación de axuda. Fases da relación de axuda. Habilidades da relación de axuda. Autenticidade e congruencia. Características. Aspectos psicosociais do dolor. Tipos de dor. Factores que influen na percepción e expresión da dor. Valoración de enfermaría. O duelo. Tipos de duelo. Etapas do proceso de duelo. A morte. Proceso. Actitudes e educación sobre a morte. Enfermería ante ansiedade e medo a morte. A familia. O sistema familiar. A estrutura da familia. Genograma familiar. Funcións básicas da familia. Factores de risco e protectores da familia. O sistema familiar. Indicadores do estado da saúde familiar. Técnicas de relaxación: respiración, visualización, control emocional, a relaxación muscular progresiva de Edmund Jacobson.
7. Aspectos psicolóxicos, físicos e sociais da violencia de xénero.	Bases conceptuais da Violencia de Xénero. A estrutura social como facilitadora da Violencia de Xénero. Indicadores de risco da violencia de xénero. Prevención da violencia. Factores Protectores. Protocolos de actuación na abordaxe integral da violencia de xénero. Actuación de enfermería fronte a violencia de xénero. Diagnósticos NANDA.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	14	28	42
Traballo tutelado	3	3	6
Presentación	4	6	10
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A sesión maxistral vai ser a técnica docente habitual, co apoio de medios audiovisuais e exposición de casos prácticos, pretendendo favorecer a implicación e participación do alumnado. Planificación de traballos a desenvolver polo alumnado.
Resolución de problemas	Análise dun feito ou problema coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Exercicios realizados no aula sobre os contidos da materia. Estudos de casos das situacións máis cotidiás que se poden presentar na relación enfermeira- paciente.
Traballo tutelado	Realizaranse traballos sobre os contidos da materia, distribuindo ao alumnado en 6 grupos, nos que se realiza o entrenamento guiado e tutela por parte da profesora, e onde se fomenta a adquisición de autocritica a e heterocritica, baseándose na aprendizaxe en base a problemas do ámbito das ciencias da saúde.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e a clase dun tema sobre contidos da materia desenvolvido polo grupo en formato power-point donde se presenta o resto da clase os resultados do traballo realizado, sendo obrigatoria a asistencia polo resto da clase a estas presentacións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, explicación das bases teóricas e realización de preguntas obxectivas que alumnado ten que desenvolver.

Presentación	Para facer as presentación correspondentes é necesario a realización previa de apoio individualizado para asegurar a calidade dos contidos e material a presentar. O finalizar entregárase en soporte dixital todo o traballo realizado nesta metodoloxía.
Resolución de problemas	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e entrenarse en procedimentos alternativos de solución. Avaliándose as respostas correctas ante as preguntas plantexadas.
Traballo tutelado	Precisase a dirección e seguimento persoal das persoas integrantes do grupo para o logro dos obxectivos plantexados nesta metodoloxía. Presentación en Power-point dun tema de clase e titorizado con sesións obrigatorias.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Proba obrigatoria e avalíase individualmente aínda ca presentación final sexa en grupo. Necesitase o 50% do valor desde proba para superar a materia. Cada alumna/o, fará un exercicio de rol playing sobre tema principal da asignatura-caso de presencialidade na aula. No caso de non presencialidade do estudantado se fará entrega dun documento escrito. A nota acadada será guardada para a 2ª oportunidade. Data:17 novembro de 2020.	15	B4 C10 D1 B7 C14 D2 B8 D3 B11 D4 B17 D7
Presentación	Presentarase o realizado nas sesións do traballo tutelado. A exposición é obrigatoria e avalíase individualmente. Necesitase o 50% do valor da proba para superar a materia. As datas de presentación/exposición serán en horario de clase os días 1,2 e 9 de decembro de 2020. Esta nota consevarase para a 2ª oportunidade.	25	A1 B4 C9 D1 A2 C10 D2 A3 C12 D3 A4 C14 D4 A5 C50 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: realización de proba de coñecementos con modalidade de resposta múltiple sobre os contidos da materia. Para aprobar a materia, e necesario que o estudantado alcance unha cualificación dun 50 % do valor desta proba. A realización desta proba será o 15 de xaneiro de 2021 na primeira oportunidade (16:00 horas). A data da 2ª oportunidade será o 6 de xullo 2021 as 16:00 horas.	40	A1 B4 C9 D1 A2 B7 C10 D2 A3 B8 C12 D3 A4 B9 C14 D4 A5 B11 C50 D7 B17 D9 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: realización de proba de coñecementos que inclúe preguntas abertas sobre un tema. O alumnado deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada. Para aprobar a materia, e necesario que o estudantado alcance unha cualificación dun 50 % do valor desta proba. A realización desta proba será o 15 de xaneiro de 2021 na primeira oportunidade (16:00 horas). A data da 2ª oportunidade será o 6 de xullo 2021 as 16:00 horas.	20	A1 B11 C9 D1 A2 C10 D7 A5 C12 D11 C14 C50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final Fin de carreira: 7 de outubro de 2020 as 16:00 horas

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mª Dolores Rodríguez, Luís Mayor, Carmen Pérez, **Manual CTO de enfermería. Enfermería Psicosocial**, CTO Editorial,
 Scott O. Lilienfeld, Steven Jay Lynn et al., **Psicología una introducción**, Pearson,
 Neil Niven, **Psicología en enfermería**, Manual moderno,
 Latorre Postigo, J.M, **Ciencias Psicosociales aplicadas I**, Síntesis, Madrid,
 Latorre Postigo, J.M, **Ciencias Psicosociales aplicadas II**, Editorial Síntesis, Madrid,
 Colegio oficial de Psicólogos, www.cop.es,
enfermeros.org/revista/,

María Teresa Almendro Marín, **Perspectivas actuales en el abordaje de la violencia contra las mujeres desde la Psicología: análisis bibliométrico**, Informació psicològica,

Bibliografía Complementaria

Calixto Plumed Moreno, **Psicología general**, DAE,

- Llor, B. y col., **Ciencias Psicosociales aplicadas a la salud**, Interamericana. McGraw-Hill, Nueva York,
- Tazón, P. y col, **Ciencias psicosociales**, Masson, Barcelona,
- Nieto, J. y col, **Psicología para Ciencias de la Salud. Estudio del comportamiento humano ante la enfermedad**, McGraw Hill, Interamericana, Madrid,
- Novel, G. y col, **Enfermería Psicosocial y Salud Mental**, . Masson, S.A, Barcelona,
- Hoffman, L. y col, **Psicología del desarrollo hoy**, 2 vol. McGraw Hill, Madrid,
- Bayés,R, **Psicología oncológica**, Martínez Roca,
- Santiago de Torres, J., **Procesos Psicológicos Básicos**, McGraw-Hill,
- Cibanal, Juan, **Interrelación del profesional de Enfermería con el paciente**, Doyma,
- Bernis C, López R, Prado,(Eds), **La salud de las mujeres en el umbral del siglo XXI**, Ediciones UAM, psicodoc.copmadrid.org/psicodoc.htm,
- Dorsch,F, **Diccionario de psicología**, Herder, www.index-f.com/index-enfermeria/revista.php,
- López Zafra E, **Violencia conta las mujeres: descripción e intervención biopsicosocial.**,
- Ríos, M. I., Carrillo, C., Sabuco, E., **Resiliencia y Síndrome de Burnout en estudiantes de enfermería y su relación con variables sociodemográficas y de relación interpersonal**, International Journal of Psychological Research, <http://www.aepc.es/ijchp/>, **International Journal of Clinical Health Psychology**, Información de revistas científicas,

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta mais potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

☐ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

☐ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

☐ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

☐ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

☐ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

☐ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse de xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña a súa duración:

☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos e enlaces recomendados para el aprendizaje non presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudantado manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bioquímica: Bioquímica**

Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	P51G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Tarrío Yáñez, Nuria			
Profesorado	Tarrío Yáñez, Nuria			
Correo-e	nuriaty@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia do módulo de formación básica			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Saber ás propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas ao exercicio da enfermería	A2 A4	C1	D3 D4 D11
Saber distinguir o proceso de xeneración, almacenamento e uso da enerxía metabólica	A1 A4	C1	D1 D2 D3
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética	A3 A5	C1	D2 D3
Saber comprender os cambios moleculares asociados ás distintas situacións fisiolóxicas e patolóxicas	A2 A4	C1	D7 D9

Contidos

Tema	
Introducción á bioquímica	
Bioloxía Celular	
Base da bioquímica	Bioelementos Biomoléculas Agua e disolucións Ácidos e Bases

Bioquímica estrutural	Carbohidratos Lípidos Lipoproteínas Proteínas
Metabolismo Enerxético	Mitocondrias e obtención da enerxía Metabolismo dos hidratos de carbono Metabolismo dos lipidos e lipoproteínas Metabolismo nitroxenado
Información xenética	DNA e RNA Replicación Transcripción Traducción

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	72	108
Seminario	11	24	35
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Traballo	1	3	4
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos conceptos teóricos.
Seminario	Traballos individuais e grupais dos temas da materia. Posta en común de temas de actualidade relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a *tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Avaliarase o coñecemento adquirido na elaboración de traballos individuais e grupais. Teranse en conta os valores de cooperación, capacidade de traballo en grupo e responsabilidade individual e colectiva. Estas tarefas poderan ser feitas de modo presencial ou non presencial mediante a modalidade de grupos do Faitic ou outro programa en base Moodle	20	A1 C1 D1 A2 D2 A3 D3 A4 D4 A5 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Avaliarase o coñecemento adquirido tanto de tipo práctico como teórico. Para superar a materia é necesario alcanzar un 40% do valor desta proba. A proba poderá ser presencial ou non presencial mediante o programa Faitic ou outro en base Moodle A proba constará dunha parte tipo test onde se fara un desconto sobre os erros: por cada tres fallos réstase un acerto e dunha parte de pregunta de resposta curta, que podera aparecer ou non. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 22-XII-2020 ás 18:30h e na segunda no día 28-VI-2021 ás 17 hs.	40	A1 C1 D1 A2 D3 A3 D4 A4 D7 A5

Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase o coñecemento adquirido nas actividades desenvolvidas nos seminarios. A proba poderá ser presencial ou non presencial	10	A2 A3 A4	C1	D1 D4
Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 22-XII-2020 ás 18:30 h e na segunda no día 28-VI-2021 ás 17 hs.					
Traballo	Avaliarase o coñecemento adquirido para a elaboración de traballos grupales (procura de bibliografía, organización de ideas...) O traballo será en equipo e o tema será proposto polo profesorado. A exposición do traballo poderá ser presencial ou non presencial mediante ferramentas de xeración de videos que posteriormente compartiránse co resto do alumnado	20	A1 A3 A4	C1	D1 D2 D3 D9
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas abertas sobre un tema. Avaliarase a capacidade dos alumnos para desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa. A proba poderá ser presencial ou non presencial mediante o programa Faitic ou outro en base Moodle Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 26-IX-2020 ás 18:30 h e na segunda no día 28-VI-2021 ás 17 hs.	10	A1 A3 A4	C1	D1 D2 D3 D9

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a avaliación necesitarase ter unha nota de 5 sobre 10 no total da avaliación.

Proba final fin de carreira: 06-X-2020 ás 18.30h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Cooper e Hausman, **La célula**, quinta,

Stryer, **Bioquímica**,

Lehninguer, **Principios de bioquímica**,

Rawn, **Bioquímica**,

Lozano, **Bioquímica y biología molecular para las ciencias de la salud.**,

Alberts y otros, **Biología molecular de la célula**, cuarta,

Tymocko, Berg, Stryer, **Bioquímica Curso Básico**,

Mathews, Van Holde, Appling, Anthony-Cahill, **Bioquímica**, 4ª Edición,

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

=

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para a profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se

modifica nin os horarios de clase (salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de contingencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumnado é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

☐ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

☐ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

☐ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumnado e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

☐ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

☐ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

☐ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc., seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse de xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos e enlaces recomendados para el aprendizaje non presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudando manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumnado os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumnado as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria I**

Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	P51G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Rodríguez García, María Dolores			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Rodríguez García, María Dolores			
Correo-e	mariadorodriguez@uvigo.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Enfermería comunitaria I, materia do módulo de Ciencias da Enfermería, e primeira parte da materia Enfermería Comunitaria, introduce ao alumnado na valoración das diferentes situacións de saúde-enfermidade que afectan o individuo e á familia, ao longo do seu ciclo vital, como parte dunha comunidade, así como diferentes factores sociais determinantes de saúde que repercuten no estado de saúde, a epidemioloxía, a microbioloxía e a demografía son aspectos centrais nesta materia.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de manexar o concepto saúde_enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria	A1	B4	C23	D4
	A2	B8	C24	D7
		B9	C25	D11
		B10	C26	

Contidos	
Tema	
TEMA1. CONCEPTO DE SAÚDE E ENFERMIDADE	1. Concepto clásico de saúde 2. Concepto de saúde da OMS 3. Novas achegas ao concepto de saúde 4. Enfermidades. Clasificación
TEMA 2. FACTORES DETERMINANTES DA SAÚDE	1. Concepto de Lalonde 2. Importancia dos diversos factores 3. Actuacións sanitarias
TEMA 3. SAÚDE PÚBLICA E SAÚDE COMUNITARIA	1. A saúde pública clásica 2. Concepto actual de saúde pública 3. A saúde comunitaria 4. Enfermaría no contexto da saúde pública. Atención comunitaria
TEMA 4. DEMOGRAFÍA SANITARIA	1. Concepto 2. Fontes de información demográfica 3. Demografía estática 4. Demografía dinámica 5.- Estudo do desenvolvemento das poboacións e a súa repercusión sobre a saúde.
TEMA 5. IMPORTANCIA DO MEDIO NA SAÚDE	1. Augas de consumo 2. Augas residuais 3. Residuos sólidos. 4. Contaminación ambiental 5. Control de plagas 6. Control sanitario de alimentos 7. Vacunación 8. Urbanización
TEMA 6. OS AXENTES VIVOS E A SÚA IMPORTANCIA NA SAÚDE HUMANA	1. Conceptos xerais 2. Estrutura e clasificación 3. Relacións e interaccións 4. Microorganismos eucariotas: protozoos, hongos, algas
TEMA 7. MICROORGANISMOS PROCARIOTAS: AS BACTERIAS	1. Morfoloxía, fisioloxía e clasificación 2. Bacterias gram (+) e gram (-) 3. Mecanismos de patoxenicidade 4. Grupos principais de bacterias
TEMA 8. OS VIRUS	1. Concepto e características xerais 2. Tipos de virus e mecanismos de acción
TEMA 9. RECOLLIDA DE MOSTRAS PARA MICROBIOLOXIA	1. Normas básicas comúns á recollida nas mostras para microbioloxía 2. Calidade preanalítica na recollida de: ouriños, feces, esputo e outras mostras.
TEMA 10. MEDIDAS BÁSICAS NA PREVENCIÓN DA INFECCIÓN.	1. Conceptos básicos 2. Desinfección e esterilización 3. Lavado de mans: tipos e procedementos
TEMA 11. O MÉTODO EPIDEMIOLÓXICO	1. Conceptos básicos 2. Obxectivos
TEMA 12. A MEDICIÓN DA ENFERMIDADE	1. Medidas de frecuencia de enfermidade: incidencia e prevalencia 2. Medidas de asociación e medidas de impacto: risco relativo, risco atribuible, odds ratio 3. Causalidade
TEMA 13. ESTUDOS EPIDEMIOLÓXICOS	1. Clasificación dos estudos 2. Estudos descritivos 3. Estudos de caso-control 4. Estudos prospectivos de cohortes 5. Estudos experimentais ou de intervención

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	52.5	87.5

Resolución de problemas	6	12	18
Seminario	8	32	40
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5
Estudo de casos	1	1	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0.5	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados cos contidos de Demografía. Empregase como complemento da lección maxistral.
Seminario	Actividades enfocadas a profundar ou complementar o traballo sobre os contidos da materia. Empregase como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas dos temas tratados nos seminarios, e apoio á procura de información e resolución de problemas. A resolución de dúbidas poderá resolverse de forma non presencial a través de Faitic ou Campus Remoto da Uvigo.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas dos temas tratados no aula e apoio á procura de información e resolución de problemas. A resolución de dúbidas poderá resolverse de forma non presencial a través de Faitic ou Campus Remoto da Uvigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe										
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta onde so unha é verdadeira. Por cada dous fallos descontase un acerto. Para superar a materia o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor desta proba. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 11-01-2021 18h, e na segunda no 29-06-2021, 18h.	35	A1	C23	D1	D2	D3	D7					
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: inclúe preguntas abertas de resposta breve. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada. Para superar a materia o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor desta proba. nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 11-01-2021 ás 18 h, e na segunda no día 29-06-2021, ás 18 h.	25	A2	B9	C23	D1	D3	D7	D8	D11			
Estudo de casos	Proba utilizada para a avaliación dos traballos de aula que inclúe o análise e resolución de casos ou situacións dos contidos relacionados coa Demografía. Avaliase a asistencia e participación nos traballos realizados no aula e a entrega dos exercicios plantexados polo profesorado. Data final da entrega dos exercicios de estudo de caso a través da plataforma virtual Faitic: 02-12-2020	15	A1	B4	C23	D1	D2	D3	D4	D6	D7	D8	D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que inclúe teoría, análise e resolución de casos ou situacións relativos ao método epidemiolóxico. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 30-10-2020 ás 18,30h, e na segunda no 29-06-2021 ás 18h. Para superar a materia o alumnado ten que acadar o 50 % do valor desta proba	25	A1	A2	C23	D1	D2	D3	D7				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data da proba fin de carreira: 07-10-2020 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piedrola Gil y otros, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 9ª,

Bibliografía Complementaria

Icart, Guardia, Isla, **Enfermería Comunitaria. Manuales de Enfermería**,

FRIAS OSUNA A., **Salud Pública y educación para la salud**,

Página web da consellería de sanidade do servizo galego de saúde,

Página web INE,

Portal de la OMS,

Portal del MSC Ministerio Sanidad y Consumo,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumnado é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña.

Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual. (Aula da profesora Loli Rodríguez 2217)

Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumnado e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido.

Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc., seguindo o cronograma diario.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

- ☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.
- ☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

===RECOMENDACIÓNS FINAIS=====

En función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

- ☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.
 - ☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudantado manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.
 - ☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitc
 - ☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de FAitc.
 - ☐ Difundirase e comunicarse ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia
 - ☐ Difundirase e comunicarse ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioloxía: Fisioloxía**

Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	P51G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Vázquez Castelo, José Luís			
Profesorado	Vázquez Castelo, José Luís			
Correo-e	joselvc@mundo-r.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia do módulo de formación básica			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de comprender cal é a función normal do distintos aparello e sistemas do organismo normal.	A1	B1	C1	D1
	A2	B3	C9	D2
	A3			D3
	A4			D9
	A5			
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas	A2	B1	C1	D1
	A4		C9	D4
				D7
				D11

Contidos

Tema	
1. Introducción á fisioloxía.	Introducción á fisioloxía.

2. Fisioloxía celular e histolóxica.	Introdución. Descubrimento. Tamaño e forma. Diversidade. Diferenciación. Tipos. Membrana celular. Funcións. Citoplasma. Organelas. Núcleo. Definición. Tipos de tecidos. Funcións e características.
3. Xenética.	Introdución. Xenética molecular: ADN e ARN. Gametogénesis. Meiosis. Cromosomas. Cariotipo. Código xenético. Herdanza e enfermidades xenéticas.
4. Fisioloxía dixestiva.	Definición. Misión principal. Organización fisiolóxica: dixestión, secreción, absorción, eliminación. Fisioloxía do fígado
5. Fisioloxía respiratoria.	Introdución. Misión principal. Fisioloxía respiratoria: ventilación, difusión, circulación. Regulación ventilación. Patrón respiratorio normal
6. Fisioloxía cardiovascular.	Corazón. Misión principal. Ciclo cardíaco. Fibras miocárdicas. Sistema de conducción. Electrocardiograma. Gasto cardíaco. Pulso arterial. Presión arterial. Vasos sanguíneos: arterias, as veas e capilares. Sistema linfático
7. Fisioloxía renal e líquidos corporais.	Introdución. Misión principal. Fisiología renal: filtración, reabsorción, secreción. Regulación do volume urinario e plasmático. Ouriños. Regulación do pH. Funcións excretoras do riñón: endocrinas, metabólicas. Medio interno. Líquidos corporais. Electrolitos. pH.
8. Fisioloxía endocrina.	Introdución. Funcións e estrutura de las hormonas. Regulación da secreción hormonal. Hipófisis. Tiroides. Paratiroides. Páncreas. Suprarrenales. Gónadas
9. Fisioloxía sanguínea.	Definición. Misión principal. Células sanguíneas: eritrocitos, leucocitos, plaquetas. Grupos sanguíneos. Plasma. Coagulación.
10. Fisioloxía do sistema inmunitario.	Introdución. Inmidade inespecífica. Inmidade específica: inmidade celular e inmidade humoral
11. Fisioloxía do aparello locomotor.	Tecido muscular estriado: funcións, estrutura, fisioloxía da excitación e contracción muscular Fisioloxía comparada do músculo cardíaco e músculo liso.
12 . Neurofisioloxía.	Definición e funcións xerais. Divisións aferentes e eferentes. Células del sistema nervioso: neuroglia e neuronas. Clasificación neuronas: estrutural e funcional. Nervios e fascículos nerviosos. Fisiología del impulso nervioso. Sinapsis. Neurotransmisores

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Presentación	4	4	8
Lección maxistral	66	132	198
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Trátanse diversos temas da materia cunha abordaxe distinta e complementaria da sesión maxistral. Utilizarase material audiovisual e promoverase a participación do alumno.
Presentación	Traballo en grupo de temas da materia con presentación e exposición ao resto dos alumnos. Serán avaliados contribuíndo á nota final do alumno.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, Fisioloxía

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Orientación e axuda na búsqueda de contidos e na forma de presentalos

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	Asistencia e participación activa nos seminarios.	5	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D3 D7
Presentación	Calidade no contido e na exposición do traballo seleccionado	15		B1 B3	C1 D1 D2 D3 D4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: é condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliábeis) Realizarase en primeira oportunidade o día 10-VIN-2021 16:00 horas e en segunda o día 09-VII-2021 18 horas	20	A1	C1	D1 D2 D3 D4 D7
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas de resposta múltiple na que só unha é verdadeira. Desconto: por cada dous fallos un acerto. É condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliábeis) Realizaranse 2 probas: Primeira oportunidade: 15-III-2021 ás 16h (20%) 10-VI-2021 16:00 horas (20%) Segunda oportunidade: día 09-VII-2021 18 horas	40		C1	D1 D3 D4 D7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba correspondente á avaliación das actividades realizadas en seminarios: exercicios, problemas, figuras. É condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliábeis) Realizarase en primeira oportunidade o día 10-VI-2021 16:00 horas e en segunda o día 09-VII-2021 18 horas	20	A1 A2 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Si un estudante non realiza durante cúrsoo as actividades avaliábeis, na segunda oportunidade a súa avaliación farase sobre o 80% da materia, correspondente ao valor da proba final.

Proba final fin de carreira:5-X-2020 16h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marieb, Keller, **Fisiología humana**, actualizada,

Bibliografía Complementaria

Thibodeau, Patton, **Anatomía y Fisiología**, actualizada,

Tortora, **Principios de Anatomía y Fisiología**, actualizada,

Stuart Ira Fox, **Fisiología humana**, actualizada,

Mulroney, Myers. Netter., **Fundamentos de Fisiología**, actualizada,

Arthur C. Guyton, **Tratado de Fisiología Médica**, actualizada,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para la profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase(salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

☐ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

☐ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

☐ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

☐ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

☐ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

☐ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudando manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.

A Avaliación desenvolverase de xeito non presencial por Faitic, e as ferramentas de Moodle a través da elaboración de infografías, revisión e exercicios da visualización de vídeos, exercicios individuais/grupais sobre temática relacionada cos obradoiros. Queda previsto a necesidade de organizar actividades académicas específicas, cando a docencia presencial este permitida, que garanten ao alumando a posibilidade da realización e adestramento dos obradoiros pendentes.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística**

Materia	Estatística: Estatística			
Código	P51G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fontúrbel Lliteras, M ^a Teresa			
Profesorado	Fernández Méndez, María José Fontúrbel Lliteras, M ^a Teresa González García, María			
Correo-e	fonturbellliteras@hotmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia do módulo de formación básica obligatoria.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber identificar, planificar e resolver un problema estadístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar e estimar a información.	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D4 D7 D11
Ser capaz de aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados da saúde (TIC)	A1 A2 A3 A4 A5	B16	C8	D9 D11

Contidos	
Tema	
TEMA 1. Introducción ao método estatístico.	1. Estatística descritiva e estatística inductiva. 2. Poboación e mostra. 3. Métodos de mostraxe. 4. Tipos de variables.
TEMA 2. Organización dos datos.	1. Distribucións de frecuencias. 2. Táboas de distribución de frecuencias. 3. Representacións gráficas.
TEMA 3. Análise descritivo dos datos	1. Medidas de tendencia central 2. Parámetros de posición 3. Medidas de dispersión
TEMA 4. Series estatísticas de dúas variables	1. Correlación lineal 2. Regresión
TEMA 5. Modelos de distribucións	1. Distribución normal 2. Distribución t de Student 3. Distribución binomial 4. Distribución de Poisson
TEMA 6. Introducción ás técnicas de inferencia estatística	1. Estimación de parámetros. 2. Probas de hipótese. 3. Intervalos de confianza 4. Significación estatística
TEMA 7. Probas de hipóteses para variables cualitativas	1. A proba chi-cuadrado.
TEMA 8. Tecnoloxías da información e da comunicación	1. Os fundamentos das tecnoloxías da información e as comunicacións: Conceptos básicos. 2. Sector multimedia. Internet e tecnoloxías asociadas. 3. Servizos e ferramentas dispoñibles en Internet.
TEMA 9. Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información	1. Organización de datos, realización de cálculos e gráfico empregando o ordenador. 2. Elaboración e publicación de documentos mediante ferramentas on line dispoñibles en internet

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Prácticas con apoio das TIC	6	18	24
Traballo tutelado	10	40	50
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	Apoio directo e persoal en relación ao uso dos programas de análise de datos (SPSS, Excel...)
Traballo tutelado	Aclaración de dudas na resolución de exercicios cos programas de análise de datos (SPSS, Excel...).

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Realizar dúas actividades prácticas guiadas, a proposta do profesorado, presentándoas no tempo e forma establecido para ser cualificadas. Consistirán na análise dun problema ou suceso real coa finalidade de describilo, interpretalo, xerar hipótese, contrastar datos e obter conclusións que permitan mellorar o coñecemento do problema. As datas límite da recepción destas actividades serán indicadas a través do campus virtual. É necesario alcanzar un 50% do valor total das dúas prácticas para superar a materia.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B16 C8 D1 D2 D3 D7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Aplicarase unha fórmula de desconto nas respostas erradas. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2021 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2021 18h.	20	A1 A2 A3 A4 A5	D1 D3 D4 D7 D9
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: preguntas directas sobre un aspecto concreto que o alumnado debe responder de forma directa e breve. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2021 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2021 18h.	10		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba final: exercicios de estatística aplicada. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2021 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2021 18h.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B6 D1 D2 D3 D4 D7 D9

Outros comentarios sobre a Avaliación

É necesario alcanzar un 50% do valor das tres partes do exame (preguntas obxectivas, preguntas de desenvolvemento e resolución de problemas e/ou exercicios) para superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

M. T. Icart Isern, M. L. Torrents García, B. Bermejo Fraile, J Canela Soler., **ENFERMERIA COMUNITARIA. EPIDEMIOLOGIA.**

Parte I. ESTADÍSTICA,

Morton, R. F. y Hebel, J. R., **BIOESTADÍSTICA Y EPIDEMIOLOGIA,**

Sergas, **Paxina web da consellería de sanidade, do servizo galego de saúde. www.sergas.es,**

Xunta, **Iniciativas de modernización e innovación tecnolóxica. <http://imit.xunta.es/>,**

Universidad de Málaga, **Universidad de Málaga. www.bioestadistica.uma.es/libro/,**

INE, **Paxina web INE e do IGE. www.ine.es,**

OMS, **Portal de la OMS: <http://www.who.int/en/>,**

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

=

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para la profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase(salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta mais potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

☐ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

☐ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

☐ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

☐ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuales, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

☐ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

☐ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudando manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermería**

Materia	Fundamentos de enfermería			
Código	P51G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Hermo Gonzalo, María Teresa			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Méndez, María José Hermo Gonzalo, María Teresa			
Correo-e	mhermogonzalo@uvigo.es			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Fundamentos de enfermería, é unha materia da rama de coñecemento de ciencias da enfermería cuxos contidos se estruturan en cinco unidades modulares que permitan que o estudante adquira os coñecementos, habilidades e actitudes necesarias para que o estudante *adqueira as competencias propias da materia na disciplina.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermería.
C16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermería, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.
C17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermería.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións

D7 Razoamento crítico

D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

D11 Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
-Saber as teorías e modelos de a enfermmería	A1	B1	C15	D1
	A2	B2	C18	D2
	A3	B5		D7
	A4	B8		D9
-Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica en o proceso de coidar		B15		D11
	A5	B6	C16	D3
		B14	C17	D4
		B17		

Contidos

Tema

MÓDULO 1: Historia de a Enfermería.	A prehistoria. Coidados de supervivencia. O mundo clásico: Grecia e Roma. A Idade Media. As Cruzadas. A enfermmería non mundo moderno. O mundo Contemporáneo. Florece Nigthingale. Século XIX. Practicantes e Matronas. Colexios Profesionais.
MÓDULO 2: Marco Conceptual	Concepto de marco teórico. Modelos máis representativos. - Modelos de coidados de Virginia Henderson. - Os autocuidados de Dorothea Orem. - Outros modelos de autocuidados. - Funcións e actividades de enfermmería. - Leis e teorías.
MÓDULO 3: Proceso de atención de enfermmería	Método de resolución de problemas. Principais teorías e modelos. Etapas do PAE. Plans de coidados.
MÓDULO 4: Patróns funcionais de saúde de Marjorie Gordon.	Desenvolvemento dos patróns en busca dos elementos comúns co modelo de necesidades básicas de Virginia Henderson.
MÓDULO 5: Procedementos básicos de enfermmería.	Nocións fundamentais que serven de base na práctica enfermeira. Precaucións estándar. Estrutura dun procedemento. Ingreso. Recepción e acomodación do usuario/a en unha unidade de hospitalización básica. Unidade do paciente. Ambiente terapéutico. Peso e talla. Rexistros: Normas de utilización dos rexistros. Planificación do alta de enfermmería. Coidados en relación coa hixiene e benestar do paciente: cama hospitalaria e aseo do paciente encamado e hixiene de cavidades naturais. Cambio de roupa do paciente segundo a situación. Coidados básicos en eliminación. Uso de cuñas e botellas urinarias. Constantes vitais: medición de signos vitais e interpretación de resultados. Manexo campo cirúrxico, do material cirúrxico básico, torundas. Colocación de luvas estériles. Preparación de medicamentos dispensados en bochas e viarias. Administración de medicamentos vía oral, rectal, muscular, subcutánea, intradérmica, transdérmica, inhalatoria, instilacións e tópica. Canalización subcutánea. Sondaxe rectal. Posición e correcta aliñación corporal do paciente encamado. Posicións dos/as usuarios/as nas exploracións e técnicas diagnósticas habituais. Glucemia capilar. Iniciación á sueroterapia. Iniciación á oxigenoterapia. Aerosolterapia. Nebulizacións.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	18	54	72
Lección maxistral	52	78	130
Resolución de problemas	1	6	7
Seminario	4	8	12

Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Simulación ou Role Playing	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Actividades enfocadas a adquisición de coñecementos, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte da profesora e actividades individuais e/ou grupales que desenvolven os estudantes.
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudantado.
Resolución de problemas	Actividade na que se formula un problema e / ou exercicios relacionados coa materia. Os alumnos deben desenvolver solucións adecuadas ou correctas mediante o exercicio de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos para transformar a información dispoñible e a interpretación dos resultados.
Seminario	Actividades enfocadas o traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención e resolución de dúbidas relacionadas cos contidos dos seminarios
Obradoiro	Apoio personalizado para a adquisición de habilidades e das competencias no desenvolvemento de procedementos de coidados enfermeiros.
Resolución de problemas	Atención e resolución de dúbidas relacionadas cos contidos dos seminarios

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas	Elaboración dun caso a desenvolver segundo un modelo de patróns funcionais establecido polo profesorado. Data de presentación 23- febreiro 2021 FAITIC exercicios.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B5 B6 B8	C15 C16 C17 C18	D1 D2 D3 D4 D7
Seminario	Elaboración dun exercicio relacionado coa planificación de coidados metodoloxía PAE e taxonomía NANDA-NOC-NIC Data de presentación: 23- marzo 2021 FAITIC exercicio	10	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B5 B14	C16 C17 C18	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: realizada xunto á proba de preguntas obxectivas Inclúe preguntas abertas con diferentes alternativas de resposta, ás que se lle aplica un desconto segundo erros cometidos. É condición ter superada co 50% do valor para superar a proba final e a materia. 1º oportunidade: 31-05-2021 a las 9,30 2º oportunidade: 07-07-2021 a las 9,30	20	A1 A5	B1 B2		D7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: realizada xunto coa proba de preguntas de desenvolvemento. Inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Aplicarase fórmula de desconto segundo número de fallos. Para superar a materia é necesario alcanzar o 50% do valor para superar a proba e a materia. 1º oportunidade: 31-05-2021 a las 9,30 2º oportunidade: 07-07-2021 a las 9,30	40	A1 A5	B17		D1 D2 D3 D4

Simulación ou Role Playing	A realización dos talleres é obrigatoria. É condición ter aprobadas as probas practicas designadas polo profesorado para superar a materia. 1ª oportunidade: 11,12,13 de maio de 2021 ás 9,30 h 2ª oportunidade: 07-07-2021 ás 12h.	20	A2 A3 A4	B1 B2 B6 B8 B15	C18	D1 D2 D3 D4 D7 D11
-------------------------------	---	----	----------------	-----------------------------	-----	-----------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Exame final final: 6 de outubro ás 12 horas

Probas prácticas: probas prácticas: 6 de outubro ás 10 horas

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

C. Garcia Martin, **Historia de la Enfermería**, Harcourt,

Ackley y Ladwig, **Manual de diagnosticos de Enfermería**, Mosby,

Alfaro-LeFevre, Rosalinda, **El pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería**, Elsevier-Masson,

M.Jonhson, **Vinculos NANDA,NOC y NIC**, Elsevier,

Luis Rodrigo M. Teresa, **Historia de la enfermería: evolución histórica del cuidado**, Elsevier,

Nanda Internacional, **Diagnósticos Enfermeros definición y clasificación**, Elsevier,

Nanda Internacional, **Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC)**, Elsevier, 2018

Nanda Internacional, **Clasificación de resultados de enfermería (NOC)**, Elsevier, 2018

Raile M, Marriner A, **Modelos y teorías en enfermería.**, 7ª ed. Barcelona, Elsevier,

Alfaro-Lefevre R, **Aplicación del Proceso Enfermero**, 8a ed. Barcelona, Wolters,

Berman A, Snyder S, Kozier B, Erb G., **Fundamentos de Enfermería. Conceptos**, 8a ed. Madrid, Pearson Education,

Potter P, Perry A, Stockert P A., **Fundamentos de Enfermería. 2 vols.**, 9ª ed., Elsevier,

Echevarría P, **Investigación en metodología y lenguajes enfermeros.**, Barcelona, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Luis Rodrigo M. Teresa, **Los diagnósticos enfermeros:revisión crítica y guía práctica**, Masson,

- Luis Rodrigo MT, Fernández Ferrín C, Navarro Gómez MV, **De la Teoría**, 3ª ed.Barcelona, Masson,

Gordon M, **Manual de Diagnósticos Enfermeros**, 10ªedición.Barcelona, Mosby,

Hernández JM, De Maya, B, Díaz, AM, Giménez M, **Fundamentos Teóricos de**, Murcia, Diego Marín. Librero Editor,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

=

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para la profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase (salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta mais potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

□ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

□ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

□ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

□ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

□ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

□ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

□ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse de xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

□ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

A avaliación dos obradoiros desenvólvese de xeito non presencial por Faitic, e as ferramentas de Moodle a través da elaboración de infografías, revisión e exercicios da visualización de vídeos, exercicios de secuencia de imaxes, exercicios individuais/grupais sobre temática relacionada cos obradoiros. Queda previsto a necesidade de organizar actividades académicas específicas, cando a docencia presencial este permitida, que garanten ao alumando a posibilidade da realización e adestramento dos obradoiros pendentes.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

□ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

□ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudando manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

□ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

□ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

□ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

□ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma moderno: Inglés técnico				
Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	P51G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	González García, María			
Profesorado	González García, María			
Correo-e	inglestecnico.enf@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia ten como finalidade o desenvolvemento das competencias comunicativas orais e escritas do alumnado e o coñecemento de léxico especializado relacionado coas ciencias da saúde en xeral e coa enfermaría en particular.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios e relatorios académicos sobre temas médicos o sanitarios	A1	C8	D1	
	A3		D3	
	A5		D7	
Ser capaz de expoñer presentacións científicas en inglés con bo estilo	A2	B6	C8	D1
	A3	B16		D2
	A4			D3
	A5			D4
				D7
				D9
			D11	

Contidos	
Tema	
Tema 1. INTRODUCTION	Presentación da materia.

Tema 2. THE HUMAN BODY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción á terminoloxía de ciencias da saúde. 2. Principais partes do corpo humano (nome común vs. nome científico). Sufixos e prefixos latinos. 3. Principais órganos do corpo humano e a súa función. 4. Instrucións e peticións amables. Uso do imperativo. Preposicións, verbos preposicionais e phrasal verbs. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.
TEMA 3. SCIENTIFIC TEXTS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Textos científicos e a súa estrutura 2. Búsquedas bibliográficas en inglés 3. Técnicas de comprensión lectora. 4. Uso de conectores para o discurso. 5. Análise e comprensión de textos específicos.
Tema 4. PRESENTATIONS IN ENGLISH	<ol style="list-style-type: none"> 1. Como presentar os datos de forma efectiva (uso de gráficas, imaxes). 2. Estratexias de comunicación (como presentarse, captar a atención do público, pronuncia, retroalimentación). 3. Estrutura da presentación (introdución, corpo e conclusión). 4. Uso de conectores para o discurso.
Tema 5. THE HOSPITAL	<ol style="list-style-type: none"> 1. Persoal sanitario e non sanitario do hospital. 2. O hospital. Describir localizacións. Preposicións de lugar e de movemento. 3. Uso do presente simple e continuo. 4. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 6. HOSPITAL ADMISSIONS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Transferencia de información persoal. Presentacións. Saúdos. 2. Realización de preguntas (estilo directo e indirecto). 3. Uso das abreviaturas médicas en inglés. 4. Uso do pasado simple e pasado continuo. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 7. HEALTH AND ILLNESS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Termos relacionados coa saúde e a enfermidade. 2. Preguntar sobre as necesidades do paciente. 3. Vocabulario relacionado con signos e síntomas comúns. 4. Termos e expresións relacionados coa dor. 5. Expresións de amabilidade. Consellos. Advertencias. 6. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 8. MEDICATION	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tipos e formas de medicación. 2. Vocabulario sobre medidas e expresións numéricas. 3. Prospecto e etiqueta do medicamento. 4. Uso do futuro. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	26	52
Seminario	14	21	35
Traballo tutelado	3	30	33
Presentación	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición de léxico, estruturas gramaticais e contidos dos temas de estudo.
Seminario	Realización de exercicios orais e escritos relacionados cos distintos temas impartidos nas clases teóricas.
Traballo tutelado	Lectura e comprensión de textos en inglés: traducións e comentarios de texto relacionados cos exercicios e a materia abordada nas clases maxistrais e nos seminarios. Búsquedas bibliográficas en inglés
Presentación	Sesións de clase expositivas de contidos en inglés: realización de presentacións orais en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de problemas, corrección dos traballos realizados e consulta de información, de forma presencial (na aula ou nas titorías) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado Os traballos tutelados (traducións, comentarios de texto e proba de búsquedas bibliográficas), que servirán para valorar as competencias adquiridas nos seminarios, deberán ser entregados nas datas establecidas pola profesora ao longo do curso. No caso de non ter presentado ou superado estes traballos na primeira oportunidade, o/a alumno/a terá que porse en contacto coa profesora para que lle indique uns traballos alternativos na segunda oportunidade.	25	A1 B16 D1 A2 D2 A3 D3 D7
Presentación Valorarase a correcta realización dun traballo e a súa presentación oral en grupo, que deberá ser exposta nas clases de seminario nas datas establecidas pola profesora ao longo do curso. No caso de non ter presentado ou superado este traballo na primeira oportunidade, o/a alumno/a terá que porse en contacto coa profesora para que lle indique un traballo alternativo na segunda oportunidade.	15	A2 B16 C8 D1 A4 D3 D7 D9
Resolución de problemas e/ou exercicios Avaliarase a correcta realización da proba que terá lugar nas datas oficiais de exame establecidas. Primeira oportunidade: 4-6-2021, ás 18 h Segunda oportunidade: 6-7-2021, ás 18 h Para superar a materia é imprescindible acadar o 50 % do valor da proba e só a partir deste momento sumarase o resto das probas avaliábeis.	60	A1 D1 A2 D4 A3 D7 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final fin de carreira: 5.10.2020 ás 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Allum, Virginia and McGarr, Patricia, **Cambridge English for Nursing. Pre-intermediate Student's Book**, Cambridge University Press, 2010

Allum, Virginia and McGarr, Patricia, **Cambridge English for Nursing. Intermediate Student's Book**, Cambridge University Press, 2008

Citores, Ruth and Pellegrinelli, Marco, **Healthy English**, Elsevier Masson, 2009

Glendinning, Eric and Howard, Ron, **Professional English in Use Medicine**, Cambridge University Press, 2007

Grice, Tony and Greenan, James, **Oxford English for Careers: Nursing 1**, Oxford University Press, 2009

American Nurses Association. <http://www.nursingworld.org/>,

British Medical Journal. <http://www.bmj.com/>,

World Health Organization <http://www.who.int/en/>,

National Institute of health (US) web page: <http://medlineplus.gov/>,

BBC (Health section): <http://www.bbc.co.uk/health/>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das guías docentes, por iso, e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e nos cambios producidos no curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para iso, elaborouse un modelo común para todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para la profesión regulada de enfermeira/o (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección e coordinación do título no centro, non sendo posible modificar as competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifican nin os horarios de clase (salvo acordo previo co estudantado implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de Centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas a disposición do alumnado e do profesorado pola Uvigo. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumnado é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

□ Titoría: mantense a atención titorial no horario establecido na guía docente utilizando ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

□ Atención personalizada: por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

□ Planificación horaria: as horas presenciais, planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumnado e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial seguindo o horario establecido

□ Lección maxistral: realizarase a través do aula virtual por videoconferencia seguindo os horarios de clase establecidos; clases gravadas polo profesorado dos contidos da materia (vídeos con Screencast e outros medios audiovisuais) a través de Faitic; e uso das ferramentas de Moodle.

□ Traballo tutelado, presentacións virtuais e traballo de aula: realízanse a través de videoconferencia, no aula e no despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

□ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de exercicios, etc. seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN

□ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse de xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

□ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS

En función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e da súa duración:

□ Dadas as circunstancias, facilítaselle ao alumnado a bibliografía, recursos e enlaces recomendados para a aprendizaxe non presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas guías docentes.

□ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudantado manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

□ Pódense activar os foros dispoñibles en Faitic

□ Manterase unha comunicación continua a través da sección Anuncios de Faitic.

□ Difundiranse e comunicaránse ao alumnado os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

□ Difundiranse e comunicaránse ao alumnado as instrucións precisas previas para o desenvolvemento adecuado das probas de avaliación.